

Ποταμοί. Δανούβιος ἢ Ἴστρος, ὅς τις δι' ἑπτὰ σομάτων χύνεται εἰς τὸν εὐξείνου Πόντον. Μάργος ἢ Μάρτος (Μοράνα), χύνεται πλησίον τοῦ Τρικορνίου εἰς τὸν Δανούδιον. Τίμαχος (Τιμόκ).

Διαίσεις. Ὁ Κίαβρος (Ζισρίτ) ἐχώριζε τὴν χώραν ταύτην εἰς ἄνω καὶ κάτω Μοισίαν. ἐκείνη μὲν ἔκειτο πρὸς δυσμὰς· αὕτη δὲ, πρὸς ἀνατολάς.

Πόλεις εἰς τὴν ἄνω Μοισίαν. Σιγίδουον, πλησίον τοῦ Βελιγραδίου, μητρόπολις ταύτης τῆς χώρας. Τρικέρνιον, πλησίον τῆς εἰρημένης. Χρυσοῦν ὄρος, πόλις, καὶ πλησίον αὐτοῦ βουνόν, τὸ ὁποῖον ἐφύτευτε μὲ ἀμπελώνας ὁ αὐτοκράτωρ Πρόδος διὰ τῶν στρατιωτῶν του. Αὐτοῦ πλησίον ἔκειτο Μάργον εἰς τὸ σῆμα τοῦ Μάργου (Πασσαροβίτς), ὅπου ἐκτύπησεν ὁ Αὐτοκράτωρ Διοκλητιανὸς τὸν Καρίνον. Βιμινιακόν (Κασολάτς ἢ Βιδίνη), πόλις περίφημος. Νεῖσος (Νίσσα τῆς Σερβίας), ἡ πατρίς Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. Σκῶποι (Σκόπια). Εἰς ταύτην τὴν χώραν, τὴν σήμερον Σερβίαν, ἐκατοίκουν οἱ περίφημοι Δάρδανοι, καὶ Σκῶποι ἦτο ἡ μητρόπολις των. Μεταξὺ τοῦ κρημνισμένου φρούριου Ζερνιγράδ' καὶ τῆς Βλαχικῆς κώμης Τσερνέζ ἦτο ἐπὶ τὸν Δανούδιον ἡ περίφημος τοῦ Τραϊανοῦ γέφυρα πρὸς βορρᾶν τῆς σημερινῆς Ὀρσόδας.

Πόλεις εἰς τὴν κάτω Μοισίαν. Νικόπολις, ὅπου ἐμβαίνει ὁ ἰάτερος ποταμὸς εἰς τὸν Δανούδιον. Δορόσορον ἢ Δουρόσολον (Δρύσρα, ὑπὸ τῶν Τούρκων Σιλίσρα). Τροισμῖς, φρούριον παρὰ τὸν Δανούδιον. Νοριούουνον (Ἰσατσὶ), φρούριον. Ὑποκάτω τῆς Λιγίσσου χύνεται ὁ Δανούβιος μὲ ἑπτὰ σήματα εἰς τὸν εὐξείνου Πόντον. Πεύκη ὠνοζετο ἡ μεγαλητέρα νῆσος ἀφ' ὧσας σχηματίζουσι τὰ σήματα.

Ἀξιόπολις (Ῥοσσαύα), παρὰ τὸν Δανούβιον, ὅς τις ἀπ' ἐδῶ καὶ κάτω λαμβάνει τὸνομα Ἰσρος. Αἴγισσος (Τοῦλσα), δυνατὸν φρούριον ἔμπροσθεν τοῦ βραχίονος τοῦ Δανουβίου. Σερδική, ἡ μετέπειτα μὲ ἐπίθετον Οὐλγία (Σοφία) εὐρίσκετο εἰς τὸ μέσον τῆς χώρας. Παρὰ τὸν εὐξεινον Πόντον εὐρίσκοντο πόλεις αἱ ἑφεξῆς. Τόμις (Τομισσά), ὅπου ἐξωρίσθη ὁ ποιητὴς Ὀδύσειος. Καρία, λιμὴν ἀξιόλογος ὑπεράνω τῆς Βαυγῆς. Ἰσρος ἢ Ἰσρούπολις (Προσλοβίτσα), ἀξιόλογος πόλις παραθαλάσσιος. Διονυσίουπολις, πρότερον Κρουνοὶ (Βάρνα), παραθαλασσία πόλις, ἐπίσημος. Ὀδησσός, Μιλησίων ἀποικος, τῆς ὁποίας τὸνομα ἔλαβεν ἡ νεώκτις τῶν Ῥώσων Ὀδησσός, ἡ μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δανουβίου καὶ τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου κειμένη παρὰ τὴν Θάλασσαν. Μαρκιανούπολις (Πρεβισλάβ)· ἐδῶ συχνάκις ἐγαμναν οἱ Βασιλεῖς χειμερινὰ στρατόπεδα.

Σημείωσις. Οἱ Μοισοὶ ἐκαλιέργουν ἀμπελῶνας· ἦσαν ἀνδρεῖοι, καὶ ἐπιτυχικοὶ τοξόται.

Ι Λ Λ Υ Ρ Ι Σ.

Περιοχή. Ἡ χώρα αὕτη περιελάμβανε τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς Πυλωνίας, τὴν Μοισίαν καὶ Μακεδονίαν· ἢ τὴν χώραν, ἣτις ἔκειτο παρὰ τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ἀρσίου πρὸς δυσμὰς, καὶ τῶν Κεραυνίων ὄρων πρὸς μεσημβρίαν· καὶ μὲ ἓνα λόγον, τοὺς ἀνατολικοὺς αἰγιαλοὺς ὅλης τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. Οἱ δὲ συγγραφεῖς τῆς τρίτης ἑκατονταετηρίδος καὶ ἑφεξῆς Ἰλλυρικὸν λέγοντες ἐκλαμβάνουσιν ὅλας

τὰς ὑποκάτω τοῦ Δανουβίου μέσημβρινὰς ἐπαρχίας, ἐξαιρουμένης μόνου τῆς Θράκης.

Σύνορα. Οἱ εἰρημένοι ποτάμοι καὶ αἱ χῶραι, καὶ τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Ποταμοί. Ὁ Νάρων (Ναρέντα)· ὁ Δρίνιος (Δρίνο), δύο ποταμοὶ ἐνούμενοι εἰς τὴν Δαλματίαν καὶ χυνόμενοι εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

Διαίρεσις. Ἡ μὲν ἐκ τοῦ Ἀρσίου ἕως τοῦ Δρινίου ὠνομάζετο Ἰλλυρίς Βαρβαρική· ἡ δ' ἐκ τοῦ Δρινίου ἕως τῶν κεραιῶν ὄρων, Ἰλλυρίς Ἑλληνική.

Ἡ Βαρβαρική Ἰλλυρίς περιελάμβανε τρεῖς ἐπαρχίας. Ἰαποδικήν, Λιβυρικήν, Δαλματίαν· καὶ ἡ μὲν Ἰαποδική περιωρίζετο ἀπὸ τὸν ποταμὸν Μαρσίαν, ὅς τις τὴν ἐχώριζεν ἀπὸ τὴν Ἰσρίαν, καὶ τὸν ποταμὸν Τηδάνιον, ὅς τις τὴν ἐχώριζαν ἀπὸ τὴν Λιβυρικήν, καὶ ἀπὸ τὰ Ἄλβια ὄρη, τὰ ὅποια ἐχώριζαν τὴν Ἰλλυρίδα ἀπὸ τὴν Παννονίαν· τῆς δὲ Λιβυρικῆς ὄρια ἦσαν πρὸς δυσμὰς ὁ Τηδάνιος, καὶ πρὸς ἀνατολὰς ὁ Τίτιος, ὅς τις τὴν ἐχώριζεν ἀπὸ τὴν Δαλματίαν. Ἡ δὲ Δαλματία ἐξηπλόυετο ἀπὸ τὸν Τίτιον ἕως τὸν Δρίνειον, καὶ ἐχώριζετο ἀπὸ τὴν Παννονίαν καὶ Μοισίαν διὰ τοῦ ὄρους Σκόδρου (Ἀργένταρον)· ἡ δὲ Ἑλληνική Ἰλλυρίς ἦτο μέρος τῆς Μακεδονίας.

Πόλεις εἰς τὴν Ἰαποδικήν· Μέτουλον (Μέτλιγγ)· ἐδῶ ἐπληρώθη ὁ αὐτοκράτωρ Αὐγούστος. Ἀρούπεινον· Μονήτιον· Οὐένδων.

Εἰς τὴν Λιβυρικήν ἔκειντο· Φλανόνα (Φιανόνα)· ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη ποτὲ κόλπος Φλανατικὸς ὁ μεταξὺ Ἰσρίας καὶ Ἰλλυρίας, ὅς τις τῶρα λέγεται κόλπος τοῦ Γαρνέρου. Ταρσατική (Τερσάτο)· Σενία (Ζέγγ)· Ἰάθερα

(Ζάρα παλαιά), πόλις παλαιά, πολὺ ἔκδοτος εἰς τοὺς Ῥωμαίους· Σκάρδων.

Εἰς τὴν Δαλματίαν. Σάλων, πόλις ἐκ παλαιῶν χρόνων περίσλεπτος, ὄχυρά, καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἔκδοτος εἰς τοὺς Ῥωμαίους· ὄχι μακρὰν ταύτης ἔζησεν ὁ Αὐτοκράτωρ Διοκλητιανὸς τοὺς τελευταίους ἐνιαυτοὺς τῆς ζωῆς του εἰς τὸ καλὸν του ἀγροκλήτην Σπάλυττον, τοῦ ὁποῦ ἀκόμη σῶζονται λείψανά του· Ἐπίδαυρος (παλαιὰ Ῥαγοῦζα), πόλις ὀξυλόατος. Διόκληα, πατρὶς τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ. Σκόδρα (Σκυῦταρι), ἡ καθέδρα τοῦ βασιλέως Γεντίου. Ῥίζων (Ῥισίνο). Λισσὸς, καὶ Ἀκρόλισσοσ. Ὀλκίνειον (Δολσῖνον).

Σημείωσις. Οἱ Λιβυρνοὶ ἦσαν ἐπιτήδαιοι ναῦται, καὶ ἑλαφρῶν ἐφευρέται καραβίων, τὰ ὁποῖα ὠνομάζοντο νῆες Λιβυρνικάι.

Ἰλλυρίς Ἑλληνική, τῶρα Ἀλβανία, κεῖται ὑποκάτω τῆς Δαλματίας εἰς τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον ἕως τῶν Κεραυνίων ὄρέων (βουνὰ τῆς Χιμάρας), τὰ ὁποῖα τὴν χωρίζου ἀπὸ τὴν Ἡπειρον. Ἡ Λυχνιδίς λίμνη τὴν χωρίζει ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν. Εἶχε τὰς ἐφεξῆς ἐπισήμους

Πόλεις. Δυρράχιον, ἡ πάλαι ποτὲ Ἐπίδαμνος (Δουράτσο). Ὄταν οἱ Ῥωμαῖοι ἐκυρίευσαν ταύτην τὴν πόλιν, ἐχρησίμευσεν ὡς ὄρομος καὶ διάβασις αὐτῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Πέτρα, διακονισθεῖσα ἀπὸ τὴν τοῦ Πομπηίου κατὰ Καίσαρος ἐκστρατείαν. Ἀπολλωνία, ἐπίσημον ἐμπορεῖον· ἀπ' ἐσὼ ἑκατασκεύασαν οἱ Ῥωμαῖοι τὴν γνωστὴν Ἐγνατίαν ὁδὸν διὰ τὴν Θράκην. Ἀλβανούπολις, ἔδωκεν ἐφεξῆς τὸ ὄνομα τῆς εἰς ὅλην τὴν χώραν. Λυχνιδὸς (Ἀχριδα, ἢ Ὀχρι-

α2), ἀξιόλογος πόλις παρά τὴν λίμνην Λυχνιδίδα, πλησίον εἰς τὰ Μακεδονικὰ σύνορα.

Αἱ ἐπισημότεραι Ἰλλυρικαὶ νῆσοι. 1) Λ' ψύρτιδες (αἱ δὴ νῆσοι Ὀσηρὸς καὶ Χερσῶν). 2) Φόρως (Λέσβια), ἐπίσημος νῆσος, τὴν ὁποίαν ἐξουσίασε Δημήτριος ὁ Φάριος, ἀντικρὺ τῆς Σάλωνος. 3) Ταυρίς. 4) Γίσσα. Εἰς τὴν Ἰσσαν ἐκτυπήθη ὁ Κ. Ὀκταύσιος διὰ θάλασσης ἀπὸ τὸν ναύαρχον τοῦ Καίσαρος Βατίνιου. Τῆς τελευταίας οἱ κάτοικοι ἦσαν καθ' ὑπερβολὴν ἐπιτήδευοι ναῦται. Μελίτη (Μείεδα), πλησίον τῆς Ἐπιδαύρου.

Σημείωσις. Ὅλη ἡ Ἰλλυρίς ἦτο μὲν ὄρεινὴ, ἀλλ' εἰς μέρη τινα καρποφόρος, καὶ ἐγέννα πολλὰ σιτάζια καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ μέταλλα. Οἱ κάτοικοί τῆς ἔκαμναν ἐμπορίαν ἀξιόλογον. Τὰς ἀποδείξεις τῆς ἀνδρίας τῶν ἐδοκίμασαν συχνύρατα οἱ Ῥωμαῖοι.

Γ Α Λ Λ Ι Α .

Ὅρια καὶ περιοχὴ. Ἡ ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτικὴ (Γαλλία Τρανσαλπῖνα, ἡ Κομάτα), ἣτις ἐδιακρίνετο ἀπὸ τὴν ἐντὸς τῶν Ἄλπεων (Γαλλία Κιταλπῖνα, Τογάτα), εἶχεν ὄρια πρὸς ἀνατολὰς τὸν Ῥῆνον, μέρος τῶν Ἄλπεων, καὶ τὸν ποταμὸν Οὔαρον· πρὸς μεσημβρίαν, τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν καὶ τὰ Πυρηναιᾶ· πρὸς βορρᾶν τὸν ὠκεανὸν καὶ τὸν Ῥῆνον· πρὸς δυσμὰς, τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Περιελάμβανε λοιπὸν τὴν σημερινὴν ὅλην Γαλλίαν καὶ μέγα μέρος τῆς Ἑλουητίας.

Ποταμοί: α'. Ἐρρέαν εἰς τὸν Ἀκυϊτανικὸν κόλπον, Γαρούνας (Garonne), Καραντόνος (Charente), Λείγηρ (Loire). β'. Εἰς τὸν Βρεττανικὸν ὠκεανὸν ἐχύνοντο ὁ Σηκουάνας (Seine), ὅς τις δέχεται ἀρχήτερα τὴν Ματρόναν (Marne) καὶ Ἀξόναν (Aisne). γ'. Εἰς τὴν μεσόγειον θάλατταν, ὁ Ῥοδανὸς (Rhône), καὶ εἰς αὐτὸν ὁ Ἄραρ (Saône) δ'. Εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλατταν ἐκχύνεται ὁ Σχάλδης (Schelde), Μώσας (Maas), ὅς τις δέχεται τὸν Σάβιν (Sambre). Μοσέλλας (Mosel), ὅς τις δέχεται τὸν Σαραῦτον (Saar), εἰς τὸν Ῥήνον. Ῥήνος ἐδαιρείτο ποτὲ εἰς τρεῖς βραχίονας. Ὁ μέσος ἐχύνετο εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλατταν, καὶ ἦτο κινούμενος μετὰ τὸν Μώσαν διὰ τῆς Κορδυλονίδος τάφρου, τὴν ὁποίαν ἐκατασκεύασεν ὁ Αὐτοκράτωρ Κλαύδιος. ὁ ἀριστερὸς ὁ καὶ Βάβλις ὠνομασμένος (Wahl) χύνεται εἰς τὸ λεγόμενον Helium ostium. ἐδῶ ἔφερεν ὁ Κλαύδιος ἀκόμη ἓνα ἄλλου βραχίονα Λύκου. ὁ τρίτος βραχίων ὠνομάζετο Φλεῦς. Εἰς αὐτὸν ἐχύνετο ὁ Σάλας ἢ Ἰσάλας.

Ὅρη. Κεμμένη (Sevennes). Ἰουράτιος, μεταξὺ Ἐλουητίων καὶ Σηκουανῶν. Ὁ Βοκέτιος ἦτο τὸ βόρειον τοῦτου μέρος. εἶχε δὲ τὸ ὄρος τοῦτο διάφορα ὄνοματα. Βόγητος, μεταξὺ Ἐλσάττου καὶ Λοθρίγγης.

Ἀκρωτήρια. Γοβαῖον (Τέλος τῆς Γῆς, Finis terrae), εἰς τὴν σημερινὴν Βρετανίαν. Ἴπιου, πλησίον τοῦ pas de Calais. Σήτιον (Cette), εἰς τὴν Νορβουσιτικὴν Γαλλίαν.

Διαίσεις. Ἐδαιρέθη διαφίρως ἡ Γαλλία. πρῶτον ἐκ τοῦ τρόπου τῶν ἐνδυμάτων εἰς Τογάταν, (ἄνω Ἰταλίαν), Κομάταν, (τὴν ἐπέκεινα Γαλλίαν), ἐπειδὴ ἔτρεφαν ἐδῶ μακρὰν κόμην οἱ Γάλλοι. Βρακκάταν, τὴν Νορβουσιτικὴν Γαλλίαν,

ἐπειδὴ ἐφ' ἔρουν μακρὰ βρακκία· ὁ Καῖσαρ τὴν εὗρηκε διακει-
μένην ἐκ τῆς διαφύρου γλώσσης εἰς Βελγικὴν Γαλλίαν, Ἀκυϊ-
τανίαν, καὶ Κελτικὴν. Ὁ Αὐγούστου ἐπρόσθεσεν εἰς τὰς τρεῖς
ταύτας τὴν Ναρβονησίαν εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς μεσογείου Θα-
λάσσης.

Ἀκυϊτανία.

Ἐξηπλύνετο εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Καίσαρος ἀπὸ τὰ
Πυρηναιὰ ἕως τοῦ Γαρούνα. Ὁ Αὐγούστου τὴν ἐμεγάλυνεν ἕως
τὸν Λείγηρα.

Λαοὶ καὶ πόλεις. Πέραν τοῦ Γαρούνα Αὐσκιοὶ
ὑπὸ τοὺς Ἀκυϊτανοὺς τὸ πάλαι, λαὸς μεταξὺ Γαρούνα καὶ
Ἀτούρου (Adour)· ἡ πόλις των Κλίμβερόος (Auch).
Βιτούριγες Οὐιδίσκοι, τῶν ὁποίων ἡ πόλις Βουρδίγαλα
(Bordeaux) ἦτο δυνατὴ, ἔδιδε καλὰ κρασία καὶ ἐμπο-
ρίαν, καὶ εἰς τοὺς καταγεγενημένους χρόνους εἶχε σχολὴν περὶ-
φημον. Νοβιόμαγος (Castelneau de Medoc).

Ἐντεῦθεν τοῦ Γαρούνα. α'. Σάντουοι· αἱ πόλεις των.
Μεδιόλανιον (Saintes), Ἰκουλίσινα (Angouleme).
β'. Πίκτορες· αἱ πόλεις των, Λίμνον, ἢ ἔπειτα Πικ-
ταύϊον (Poitiers) καὶ Πατίατον. γ'. Λεμόδικες,
ἰσχυρὸν ἔθνος· ἡ μητρόπολις των, Αὐγούσοριτον, ἢ ἔπει-
τα Λεμόδικες (Limoges). δ'. Ἀρουέροι, εἰς ἀπὸ τοὺς
πολλὰ ἰσχυροὺς λαοὺς τῆς Γαλλίας· ἐδῶ ἔκειτο Αὐγούσο-
νέμητον (Clermont), ἄλλως Νεμωσσός, πολλὰ περὶ-
βλεπτος πόλις, καὶ ἡ ἰσχυρὰ Γεργοθία, μίλια τινα μακρὰν
ἀπὸ τοῦ Αὐγούσονέμητον. ε'. Βιτούριγες Κούδοι, ἰσχυρὸν ἔθνος·
ἡ πόλις των Ἀβάρικον (Bourges) ἦτο πολλὰ σφραγ.

Γαλλία Κελτική ἢ Λουγδουνική.

α'. Ἐδῶ ἔκειντο παρὰ τὴν Θάλασσαν μεταξὺ τῶν ποταμῶν Λείγηρος καὶ Σηκουάνα οἱ ἐφεξῆς Λαοί.

1. Νάννητες, περὶ τὸ Νάντες, ἢ ὡς ἐλέγετο πάλαι ποτὲ Κονδίβιγκοι. 2. Οὐένετοι, ἰσχυρὸς λαὸς, ἐπιτήθειαι ναῦται· ἡ πόλις τῶν Δαριόριγον (Vannes), ὁ λιμὴν Βενδάναι (Navalo). 3. Ὀσίσμοι παρὰ τὸ ἀκροτήριον Γοβαῖον· εἰς αὐτοὺς ἦτο ὁ λιμὴν Βριβάτις (Brest), καὶ ἡ πόλις Βοργάνιον (Karhez). 4. Ληξουῖοι παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σηκουάνα· ἡ πόλις τῶν Νοβιόμαγος (Lisieux) μετὰ καὶ ἄλλων μικρῶν πόλεων.

β'. Εἰς τὰ μεσόγαια ἔκειντο.

1. Ἄνδες, Ἄδεγαυοὶ ὀπίσθεν τῶν Ναυηῆτων· ἡ πόλις τῶν Γουλιόμαγος (Angers). 2. Τουρῶνες, ὀπίσθεν τῶν εἰρημένων· ἡ πόλις τῶν, Καισαρόδουμον (Tours). 3. Καρυῦτοι· αἱ πόλεις τῶν Αὐτρικόν (Chartres). Γένασον, τὸ ἐφεξῆς Αὐρηλίνας (Orleans), περίφημον ἐμπορεῖον. 4. Παρίσιοι, ἡ πόλις τῶν Λουτερία ἢ Λουκοτοκία (Paris). 5. Σένουες, παλαιῶθεν ἰσχυρὸν ἔθνος· αἱ πόλεις τῶν, Ἀγένσικον (Sens), τὸ περίφημον Βελλαυόδουνον (Beaume), καὶ Ἀντισσιόδωρον (Auxerre). 6. Αἰδοῦοι, ἰσχυρώτατον ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἀνέκαθεν ἐζητηνόμενον μετὰ τὴν Ῥώμην· αἱ πόλεις τῶν ἦσαν· Βίδρακτα ἢ ἔπειτα Αὐγουςόδουνον (Autun), περίθλαπτος ποτε πόλις· εἶχε καὶ ἀξιόους Ῥήτορας. Νοβιόδουνον (Neuers), Καβυλλῆνον (Chalons). 7. Βόιαι ἐκατοίκου πλησίου τῶν Αἰδοῦων πρὸς δυσμὰς παρὰ τὸν Λείγηρα· ἡ μητρόπολις

των ἦτο Γεργοβία (Charlieu). Σεγοσιανοὶ καὶ εἰς τὰς δύο ὄχθας τοῦ Λείγηρος· αἱ πόλεις των· Λούγδουνον (Lyon), ἡ καλλίστη πόλις τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῶν Καϊσάρων. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ Καῖσαρ Αὔγουστος. Ροδούμνη (Rouane). Φόρον Σεγοσιανῶν (Feurs).

Γαλλία Ναρβονησία.

Ἡ χώρα αὕτη ἀπετέλει τὴν παλαιὰν Προβιγκίαν Ῥώμαναν, ἣτις ἐχωρίζετο ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν διὰ τοῦ Οὐάρου καὶ τῶν Ἄλπεων, ἀπὸ δὲ τὴν λοιπὴν Γαλλίαν διὰ τῶν ὀρέων Γουράσιου καὶ Κεμμένης.

Λαοὶ καὶ πόλεις. 1. Οὐώλκαι Τεκτοσάγες, ἐκατοίκου ὑποκάτω τῶν Πυρηναίων, καὶ ἦσαν πολλὰ ἀνδρείους λαός· αἱ πόλεις των· Ἰλλιβέρρις ἢ ἔπειτα Ἐλένη (Elne), Ρουσκίνων (Roussillon), καὶ αἱ δύο εἰς τὰ περίξ τῆς Περπίγνης· Κάρκασος (Carcassone), Τολῶσα (Toulouse), πάλαι ποτε πολλὰ μεγάλη καὶ καλὴ πόλις μὲ πλούσιον τῆς Παλλάδος ναόν. Ναρβῶν (Narbonne), ἡ μητρόπολις ταύτης τῆς ἐπαρχίας, τὴν ὁποίαν ἔκαμαν ἀποικίαν των οἱ Ῥωμαῖοι ἐπὶ τοῦ Ὑπάτου Μαρτίου Ῥηγός, ἦτο ἔπειτα περίφημος ὡς ἐμπόριον καὶ σερρῶν φρούριον. 2. Οὐώλκαι Ἀρηκοικαί· ἡ πόλις των Νέμασος (Nimes), σολισμένη μὲ καλὰ οἰκοδομήματα. 3. Μεταξὺ Ῥοδανῦ καὶ Ἄλπεων παρὰ τὸν αἰγιαλόν· Μασσαλία (μακρὰν ἀπὸ τὴν σημερινὴν τὴν παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Κροζέττα), πάλαι ποτε ἀκραιότατον ἐμπόριον, ἀποικία τῶν Ἑλλήνων, κτίσμα Φωκαίων, οἵτινες ἐκράτησαν τὰ ἥδη των καὶ τὰς ἐπισήμας των. Πολλοὶ νέοι Ῥωμαῖοι ἤρχοντο ἐδῶ διὰ τὰ προκόψου. Τέ-

λων Μαρτία (Toulon). 4. Σάλυες, φοβερόν ἔθνος· ἡ μεταξὺ τούτου καὶ τῆς Μασσαλίας ἐμπορία ἔδωκεν εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἀφορμὴν, νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ νὰ σερεωθῶσιν εἰς αὐτήν. Εἰς αὐτοὺς ἦτο Ἀρελάτη (Arles), περίφημον ἐμπορεῖον. Ἀκουαι Σέξσαι (Aix), ἡ πρώτη κατοικία τῶν Ῥωμαίων εἰς τὴν Γαλλίαν Α. Ρ. 630. Μεταξὺ Δρουεντία (Drulance) καὶ Ἰσαρος (Isere) εὕρισκοντο μετὰ πολλῶν ἄλλων. 5. Οἱ Ἀλλόδογες, τὸ ἰσχυρότατον ἔθνος εἰς ταύτας τὰς χώρας, μὲ τοὺς ὁποίους εἶχαν πολλὰ πράγματα οἱ Ῥωμαῖοι, πρὶν σερεωθῶσιν. Ἡ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πίσισ των, ὅταν ἐγένεν ἡ Κατιλινακὴ συνωμοσία, εἶναι γνωστὴ. Αἱ πόλεις των ἦσαν· ἡ πλουσία Οὐιέννα (Vienne), Κούραλον (Grenoble) ἡ ἔπειτα Γρατιανούπολις. Γενεύα (Geneve).

Γαλλία Βελγική.

Ἐμεγαλύθη ἀπὸ τὸν Αὐγούσον, ἐνῶ προπετέθησαν εἰς αὐτήν οἱ Σηκουανοὶ καὶ οἱ Ἐλουήτιοι, οἵτινες ἐπὶ Καίσαρος ἀνῆκαν εἰς τὴν Κελτικὴν. Μὲ τὴν Βελγίαν περιλαμβάνετο καὶ ἡ Ῥωμαϊκὴ Γερμανία, ἣγουν ἡ παρὰ τὰς δυτικὰς τοῦ Ῥήνου ὄχθας, αἵτινες εἶχαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Γερμανοὺς κατοίκους, καὶ ἐφυλάττοντο μὲ ὀκτῶ Ῥωμαϊκὰς Λεγεῶνας καὶ πολλὰ ὀχυρήματα ἐναντίον τῶν προσβολῶν τῶν ἀνατολικωτέρων ἐλευθέρων Γερμανῶν. Τὸ βόρειον μέρος ἕως τοῦ Mainz ὠνομάζετο Γερμανία κατωτέρα ἢ δευτέρα· τὸ δὲ νότιον, ἀπὸ Mainz ἕως Ἐλουητίας, Γερμανία ἀνωτέρα ἢ πρώτη.

Λαοὶ καὶ πόλεις. 1. Ἐλουήτιοι, ἐδιαιροῦντο εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας (λευγεῶνας)· ἦσαν δὲ αὗται α'. Ὀρβίγοι, β'. Ἐλουήτιοι, γ'. Ἐλουήτιοι, δ'. Ἐλουήτιοι.

πλησίον εἰς τὸ Ἀβεντικόν (Avanches). Κολωνία Ἐκουεζία, Νοβιόδουνον (Nion), Λαυσάννα (Lausane), Μίνοςον (Mouldon), Ἐβουρόδουνον (Yverdon). β'. Ἀμβρουικὸς πλησίον εἰς τὸ Σολόδουρον (Solothurm), Βινδονίσσα (Windisch). γ'. Τριγύρινος, πλησίον εἰς τὸ Τυρικόν (Zürch). Βιτόδουρον (Winterthur). δ'. Τούγενος, πλησίον εἰς τὸ Τύγιον (Zug).

Σημειώσις. Ὁ Καῖσαρ ἐμβὰς εἰς τὴν Γαλλίαν ἐταπείνωσε τριμερῶς τὸ ἔθνος τοῦτο.

2. Ραυράκοι, ἔχι ἄσημος λαός. Πόλεις αὐτῶν ἦσαν. Αὐγούσα Ραυράκων (Augst bey Basel). Ἀργενταρία (Horbürg oder Arburg), ὅπου ἐκτύπησε τοὺς Ἀλμανοὺς ὁ Αὐτοκράτωρ Γρατιανός. Βασιλεία (Basel), μεταγενεστέρα. 3. Σηγουανοὶ χωριζόμενοι ἀπὸ τοῖς Ἑλευθητίους διὰ τοῦ Ἰόρα· αὐτῶν ἦτο Βισόυτιον (Besançon)· ἡ πόλις αὕτη εἶχε ποτε περίφημον Ῥητορικὴν σχολεῖον. 4. Τρίδοκχα· πόλις, Ἀργεντόρατον (Strassburg), ἐπισημοτάτη πόλις ταύτης τῆς χώρας. 5. Νεμετοί· πόλις, Νοβιόμαγος, ἡ ἐφεξῆς Νεμέτη (Speyer). 6. Βαγγιῶνες· πόλεις αὐτῶν, Βοργετόμαγος, ἡ ἔπειτα Βαγγιῶνες (Worms), Μογουντιακόν (Maynz), ἡ περικλειεσάτη ταύτης τῆς χώρας πόλις, καὶ τὸ πρῶτισον φρούριον τῶν Ῥωμαίων κατὰ τῶν Γερμανῶν· Βίγγιον (Bingen). 7. Τρηυῖροι, δυνατόν καὶ ἱππευτικόν ἔθνος· πόλις αὐτῶν, Αὐγούσα, ἡ ἔπειτα Τρηουῖρια (Trier), καλὴ Ῥωμαίων ἀποικία. 8. Οὔβιοι, ἰσχυρὸν ἔθνος τῆς Γερμανίας, τὸ ὅποιον διέσθη πέραν τοῦ Ῥήνου διὰ τοὺς τῶν ἄλλων Γερμανῶν διωγμούς· αἱ πόλεις τῶν ἦσαν· Κολωνία Ἀγριππίνα (Cöln).

Η' Ἀγριππία, γυνή τοῦ Γερμανικοῦ, ἔκτισε ταύτην τὴν ἀποικίαν· ἔθεν τῆς ἔδωκε καὶ τὸνομα. Ἰουλιακὸν (Jülich). 9. Βαταυί, ἔθνος πολλὰ ἔμπειρον εἰς τὰ ναυτικά καὶ ποιημικά· πόλις τῶν ἦτο, Τραϊέκτος ἢ ἔπειτα Ἀλτραϊέκτος (Utrecht)· Λούγδουνον (Leiden). 10. Τούγκροι, ὄνομα, τὸ ὁποῖον περιελάμβανε πολλὰ ἔθνη πλησίον τοῦ Σαάρ, Μῶτα, καὶ Μοσσέλα. Τούτων ἦσαν ἡ περίφημος Ἀτουάτουκα (Tongern) καὶ ἡ Γέφυρα τῶν Τούγκρων (Sraa), ὡσαύτως ἐδὲ εὐρίσκετο ἡ χώρα Ἀδουατικία, καὶ ἡ περίφημος Ἀρδουέννης ὄλη (Arduenner-Wald). 11. Νερούιοι, πολεμικὸν καὶ ἄγριον ἔθνος εἰς τὰ πέριξ τοῦ Βαγάκου (Bavay). Γαμάρακον (Cambray), Βαλεντινιαναί (Valenciennes), Τόρνακον (Tournay). 12. Μορινοί, εἰς τὴν Θάλασσαν, σιμὰ εἰς τὸν λιμένα Ἰκιον (Witsand), Γεσσοριακὸν (Boulogne). 13. Ἀτρεβάτιοι, δυνατὸν ἔθνος εἰς τὴν Ναρητακὸν. Ναμητοκήνα, ἢ ἔπειτα Ἀτρεβάτιοι (Arras), ὅπου ἐκεταγίνοντο πολὺ εἰς τὰ ὑφάσματα.

Σημείωσις. Οἱ ἀπὸ ἀριθμοῦ 4 καὶ ἐφεξῆς ἀναγραφέντες ἐνταῦθα λαοὶ ἦσαν ἄλλοι Γερμανοί, οἵτινες ἐγκατοίκουσι οἱ μὲν τὰς σημερινὰς κάτω χώρας· οἱ δὲ, παρὰ τὸν Ῥήνον.

14. Ῥῆμοι, ἀξιολογώτατον ἔθνος. Δουρικύρτορα (Chalons) ἦτο ἡ μητρόπολις τῶν. Ἦκμασεν ἐφεξῆς ἡ πόλις αὕτη, καὶ εἶχεν ἐπαινετὸν Ῥητορικῆς σχολεῖον· πλησίον ταύτης τῆς πόλεως ἐπάθεν ὁ Ἀττίλας ἀπὸ τὸν Ἀέτιον τὴν φοβεράν νίκην, ἣτις τὸν ἠνάγκασεν ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Οὐγγαρίαν.

Σημείωσις. Οἱ Γάλλοι ἦσαν μεγάλοι ἄνθρωποι· λευκοὶ τὰς ὕψεις καὶ ξανθοὶ ἦσαν οἱ πλείότεροι· ἐπειροποιεῖντο πολὺ τὴν κέρην· ἦσαν μαλθακώτεροι παρὰ τοὺς Γερμανοὺς,

καὶ ὄμως φιλοπόλεμοι· ἐβάσταζαν μακρὰ σπαθία, μακρὰς καὶ κουτὰς λόγχας, καὶ τόξα. Ἐφόρουσαν δὲ Σάγον, καὶ Πάλλαν, καὶ Βράκκη, εἶδη φορεμάτων· αἱ κατοικίαι των ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
 ζον ἦσαν ξύλιναί καὶ σκεπασμέναι μὲ ἄχυρα· τὰς ἐκτιζαν δὲ
 εἰς τὰ δάση καὶ πλησίον τῶν ποταμῶν· τὰ κρεβάτιά των
 ἦσαν δέρματα ἀγρίων ζώων· γάλα καὶ κρέας καὶ ποτόν τι ἀπὸ
 κριθάριον (ζύθος), τὰ βρώματά των. Οἱ Δρυῖδαι καὶ οἱ Οὐάτεις
 καὶ οἱ Βιέδοι ἦσαν οἱ πρόκριτοὶ των· οἱ πρῶτοι ἦσαν φιλόσοφοι
 καὶ δίκαιοτά των· οἱ δευτέραι, Ἱερεῖς· οἱ τρίτοι, ποιηταί·
 ὠμίλου δὲ ὄχι μίαν, ἀλλὰ πολλὰς καὶ διαφόρους γλώσσας.

Ι Σ Π Α Ν Ι Α.

Περιοχή. Ἰσπανίαν ὠνόμαζαν οἱ παλαιοὶ ὄλην τὴν με-
 ταξὺ Πυρηναίων καὶ Ἀτλαντικῆς θαλάσσης καὶ μεσογείου καὶ
 Ἰανταβρικῆς ἐκτεινομένην χώραν. Πάλαι ποτὲ ὠνομάζετο ἡ
 χώρα αὕτη ἀπὸ τὸν ποταμὸν Ἰθῆρα Ἰθῆρια· οἱ Ἕλληνες καὶ
 οἱ ἀρχαιότατοι Ἰταλοὶ τὴν ἔλεγον Ἑσπερίαν. Μέσον τι μέρος
 τῆς χώρας, κυριευθὲν ποτὲ ἀπὸ τοὺς Κελτοὺς, ἐκράτησε τὸνομα
 Κελτιθῆρια.

Ποταμοί. Μίνιος ἢ Βαῖνις (Minho), εἰς τὰ βορειό-
 τατα παρὰ τὸν αἰγιαλόν. Δούριος (Duro), ἐχώριζε τὴν
 Λυσιτανίαν ἀπὸ τὴν Γαλλαικίαν. Τάγος (Tago) χρυσόρρους,
 καὶ τιμαλφῶν λίθων περιεκτικὸς, μετὰ τοῦ Ἰθῆρος ἦσαν οἱ μέ-
 γιστοι τῆς χώρας ποταμοί. Ἄνας (Guadi - Ana) ἐχώριζε τὴν
 Λυσιτανίαν ἀπὸ τὴν Βαιτικὴν. Βαίτις (Guadi al Kibir)
 ὠνομάζετο καὶ Ταρρήσος καὶ Κίρτιος. Ἰθῆρ (Ebro).

Ὅρη. Τὰ Πυρηναιῖα, τὰ ὅποια χωρίζουσι τὴν Ἰσπανίαν

ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, καὶ ἐξαπλώνονται δι' ὅλης τῆς βορείου Ἰσπανίας ἕως τὴν Γαλλαικίαν.

Ἀκρωτήρια. Ἀρτάβριον ἀκρωτήριον, τὸ αὐτὸ καὶ Κελτικὸν καὶ Νέιον. Ἰερὸν Ἀκρωτήριον, Σάκρον Λατινισὶ (Gibraltar).

Διαίρεσις. Ἡ Ἰσπανία ἐδαιρείτο εἰς ἄνω καὶ κάτω· αὕτη δὲ, εἰς Βαιτικὴν καὶ Λυσιτανίαν· ἐκείνη δὲ ὠνομάζετο συνήθως Ταρρακονησία· μητροπόλις ἦτο ἡ νέα Καρχηδών.

Α'. Λυσιτανία.

Πόλεις. Κονιβρίγη (Coimbra), πολλὰ περίβλεπτος πόλις. Οὐδύσσεια (Λισδύνα), παλαιὰ πόλις εἰς τὸ μέρος τοῦ Τόγου· ταύτας τὰς πόλεις ἐκατοίκουν οἱ Λυσιτανοί, μετ' αὐτοὺς ἠκολούθουν οἱ Βέιτοιες. Σαλμαντική (Salamanca), τὴν σήμερον περίφημον πανεπιστήμιον. Νόρβα Καισάρεια (Alicantara)· ἐδῶ ἔκτισεν ὁ Τραϊανὸς περίφημον γέφυραν καὶ καλὴν ἐπάνω τοῦ Τόγου. Ὑποκάτω τῆς Λυσιτανίας ἐκατοίκουν οἱ Κελτοί· ἐδῶ ἦτο ἡ Ἐβούρα περίφημος πόλις ἕως τὴν ἡμερῶν μας. Τὸ κάτω μέρος τῆς Λυσιτανίας ὠνομάζετο Κούβου λατινισί, ἤγουν Σφηνῶδες ἐκ τοῦ σχήματος.

Σημείωσις. Ἐκαρῶν πολλὰ γατορθώματα οἱ Λυσιτανοὶ ἐπὶ Βιριάδου καὶ Σερτορίου τῶν Ῥωμαίων.

Β'. Βαιτική.

Τὸ ἄριστον καὶ εὐφροδέτατον καὶ πλουσιώτατον μέρος τῆς Ἰσπανίας· οἱ ἀξιολογιώτατοι ταύτης λαοὶ ἦσαν οἱ Τουρδῆτανοὶ καὶ οἱ Τουρδούλοι καὶ οἱ Βασητανοί· ἐπιστημέταται δὲ αὐτῶν πόλεις. Ἰτάλικα, πατὴρ τῶν αυτοκρατόρων Τραϊανοῦ καὶ Ἀδριανοῦ καὶ τοῦ ποιητοῦ Σιλίου. Ἰσπαλις (Sevilla), ἡ

πάλαι ποτὲ Ταρτησός, παλαιόν, ἀξιόλογον ἔμπορειον. Γάδειρα (Cadix), παλαιόν, πολλὰ πλούσιον ἔμπορειον, κτίσμα τῶν Φοινίκων· ὁ ναὸς τῶν εἰς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους ἦτο πολλὰ περίφημος καὶ πλούσιος. Καρτηΐα (Gibraltar), γνώριμος διὰ τὸν πόλεμον τὸν μεταξὺ Καίταρος καὶ τῶν υἱῶν Πομπηίου. Τιγγενύχρα, πατὴρ τοῦ Πομπηίου Μέλκα. Κόρδουθα (Gordona), καὶ εἰς τοὺς παλαιούς χρόνους ἐπίσημος πόλις· οἱ Ῥωμαῖοι τῆς ἐδόκεν τὴν ὑπαρξιν· πολίται ταύτης ἦσαν οἱ υἱοὶ Σενέκαι καὶ ὁ ποιητὴς Λουκαῖος. Μούνδα (3 μίλια μακρὰν ἀπὸ τὴν σημερινὴν Mondam), παλαιὰ πόλις, με λαμπρὸν τῆς Δήμητρος ναόν· ἐδῶ ἐνίκησεν ὁ Καίταρ τοὺς υἱοὺς τοῦ Πομπηίου. Μάλακα (Malaga), εἰς τοὺς χρόνους τῶν Φοινίκων καὶ Ῥωμαίων ἀκμάζουσα εἰς ἔμποριαν, παραθαλάσσιος πόλις.

Γ'. Ἰσπανία Ταρακονησία.

Οἱ κυριώτεροι λαοὶ ἦσαν Ἀσσυροὶ, ἔχοντες χρυσοῦ μεταλλεῖα καὶ καλοὺς ἵππους. Οὐάσκωνες, Καυτάβροι· οἱ τελευταῖοι ὑπεδουλώθησαν ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους. Καρπητανοὶ, Πλεργέται, Κοσετανοὶ, Κελτίβηρες.

Αἱ ἐπισημώταται πόλεις ἦσαν. Ἀσσυρικὴ Αὐγούσα (Astorga). Πομπέλων (Pampluna). Νουμαντία (Soria), ἣτις διακωλύθη ἐκ τῆς ἀνδρείας τῶν κατοίκων τῆς καὶ τῆς σκληρᾶς πολιορκίας Σκιπίωνος Λίμνιαίου. Τόλετον (Toledo). Μάντουα (Madrid), τὴν σήμερον μητρόπολις τῆς Ἰσπανίας. Ἰλέρδα (Lerida). Ταράκων (Tarragona), ἡ μητρόπολις τῆς κάτω Ἰσπανίας. Κουτρεβία, τὴν ὁποῖαν ἐπόρθησεν ὁ Γρόχος. Βίλβελις, πλησίον αὐτῆς ἦσαν καλὰ λουτρά. Σαγοῦντος (Murviedro)· ὁ Ἀνδίας τὴν

ἐκυρίευσεν ἐξ ἐφόδου καὶ τὴν ἐκρήμνισε. Νέα Καρχηδών (Carthagena), μία ἀπὸ τὰς πολλὰ μεγάλας καὶ καλὰς πόλεις τῆς Ἰσπανίας, ἀποικία τῶν Καρχηδονίων, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀσθούρων.

Δ'. Ν ἦ σ ο ι .

α'. Εἰς τὸν Ὠκεανόν.

Γάδιστα (Cadix), Ἐρυθραία ἢ αὐτὴ καὶ Ἀφροδισία· εἰς τοὺς χρόνους τῶν Τυρίων πολλὰ περίφημος.

β'. Εἰς τὴν μεσόγειον θάλατταν.

Α'. Πιτυσῦσαι. Ἐδυσος (Ynisa), μεγαλητέρα· λέγουσι ὅτι ἦτο πλουσία εἰς ζῶα καὶ σύκα καὶ σάκχαρον. Ὀφιούσα ἢ Κολυβρακκία (Formentera), ἦτο ἡ μικροτέρα.

Αἱ Βαlearίδες ἢ Γυμνησιαὶ νῆσοι. Μαϊόρκα (Mallorca). Μινύρκα· οἱ παλαιοὶ Βαlearοὶ ἦσαν πειραταὶ, καὶ ἄριστοι σφενδονισαί. Μέτελλος ὁ Βαlearικὸς προσαγορευθεὶς τοὺς ἐνίκησε μὲ ἄπειρον αἵματοχυσίαν, καὶ κατέστησεν αὐτοῦ Ῥωμαϊκὰς ἀποικίας τὴν Πάλμαν καὶ Πολλεντίαν.

Σημείωσις. Ἡ παλαιὰ Ἰσπανία ἦτο καρποφορωτέρη παρὰ τὴν νέαν· ἔδιδεν οἶνον, γεννήματα, ὀπώρας· τὰ βουνά, χρυσόν· τὰ περὶ τῆς νέας Καρχηδόνος, ἄργυρον· τὰ Ἀσουρικὰ βουνά, χρυσόν καὶ σίδηρον. Οἱ παλαιοὶ κάτοικοί της ἔζων φρεσθολὰ μὲ γάλα καὶ κρέας καὶ βαλάνους, καὶ ἐνδύοντο κοντὰ καὶ μαῦρα φορέματα (Striges). Τοὺς ἐδιέβαλλαν ὡς μυσταροὺς καὶ ἀκαθάρτους· ἦσαν καθ' ὑπερβολὴν ἀνδρείοι, καὶ δὲν ἐφείδοντο τὴν ζωὴν τῶν. Πολὺ ἐκοπίασαν οἱ Ῥωμαῖοι διὰ τὰ τοὺς νικήσαντι. Μὲ τὸν καιρὸν ἀνέλαβαν τὰ Ῥωμαϊκὰ ἦθη, καὶ πρῶτοι ἐπολιτίσθησαν ἀπ' ἕλας τὰς δυτικωτέρας τῆς Ῥώμης ἐπαρχίας.